

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för Sollefteå tingslags väghållningsdistrikt från vissa förpliktelser beträffande gamla järnvägsbron över Ångermanälven vid Forsmo m. m.; given Stockholms slott den 30 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ola Jeppsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Jeppsson anför efter gemensam beredning med statsministern och chefen för försvarsdepartementet:

Efter det att den vid Forsmo i Eds socken av Västernorrlands län belägna nya järnvägsbron över Ångermanälven å norra stambanan under år 1912 öppnats för trafik, upptog järnvägsstyrelsen till övervägande frågan om användningen av den gamla järnvägsbron vid Forsmo på fördelaktigaste sätt såväl med hänsyn till statens järnvägars intressen som ock med avseende fäst vid behovet av lämplig kommunikation för gående och eventuellt åkande mellan älvens båda stränder. Styrelsen förde därvid bland annat förhandlingar med vägstyrelsen i Sollefteå tingslags väghållningsdistrikt an-

gående brons apterande för landsvägstrafik. Sedan vägstämman för sin del förklarat sig villig övertaga bron under villkor bland annat att den gratis och med äganderätt överlätas på distriktet, hemställde järnvägsstyrelsen hos Kungl. Maj:t om bemyndigande att på väghållningsdistriktet kostnadsfritt överlåta bron i och för dess apterande till landsvägsbro.

Frågan härom förelades 1920 års riksdag genom proposition (nr 18), vari hemställdes om riksdagens medgivande till att bron finge av järnvägsstyrelsen kostnadsfritt överlätas till väghållningsdistriktet för att användas såsom landsvägsbro under villkor, att bron vid förefallande behov finge användas som reserv för den nya järnvägsbron samt att de till bron ledande järnvägsbankarna i görligaste mån bibehölles i orubbat skick.

Riksdagen beslöt (skrivelse nr 172) i enlighet med vad Kungl. Maj:t i propositionen föreslagit och uttalade samtidigt, att riksdagen förutsatte, att vid den blivande överlåtelsen träffades för statens järnvägar och det allmänna betryggande överenskommelse rörande skyldighet för väghållningsdistriktet att för framtiden underhålla bron och till densamma ledande järnvägsbankar.

Efter av Kungl. Maj:t lämnat bemyndigande träffades sedermera mellan järnvägsstyrelsen och väghållningsdistriktet överenskommelse — dagtecknad den 26 januari och den 9 februari 1924 — varigenom järnvägsstyrelsen till väghållningsdistriktet dels med full äganderätt överlät gamla järnvägsbron vid Forsmo att användas till landsvägsbro, dels ock avgiftsfritt med nyttjanderätt tills vidare upplät statens järnvägar tillhörig mark, som kunde behöva tagas i anspråk för erforderliga tillfartsvägar, allt under villkor bland annat att bron med till densamma ledande bankar skulle av väghållningsdistriktet för framtiden underhållas på betryggande sätt, som kunde av statens järnvägars vederbörande distriktsförvaltning godkännas. Med avseende å underhållet innehöll överenskommelsen vidare bland annat att, innan bron toges i anspråk såsom landsvägsbro, genom väghållningsdistriktets försorg skulle ske fullständig nitundersökning med tillhörande utbyte av lösa nitar ävensom målning av järnöverbyggnaden samt att för framtiden sådan nitundersökning och målning skulle verkställas minst vart nionde år.

Redan innan omförmälda överenskommelse undertecknades anhöll vägstyrelsen, med hänvisning till av de väghållningsskyldiga tidigare fattat beslut om brons övertagande till ombyggnad, hos länsstyrelsen i Västernorrlands län om åläggande för de väghållningsskyldiga att mot erhållande av vanligt stats- och landstingsbidrag utföra ombyggnaden av bron i enlighet med ett i sådant avseende efter vederbörligt förordnande utarbetat förslag.

Innan den förberedande behandlingen av detta förslag avslutats hos vederbörande myndigheter, väcktes emellertid inom vägdistriktet fråga, huruvida icke — sedan kommunikationsförhållandena på grund av motortrafikens starka utveckling förändrats på sådant sätt, att bron icke vidare vore behövlig — åtgärder borde vidtagas i syfte att distriktet måtte befrias från skyldigheten att övertaga och underhålla bron.

Frågan om åläggande för de väghållningsskyldiga att verkställa ombyggnad av bron jämte tillfartsvägar blev efter åtskillig utredning och skriftväxling,

som här icke torde behöva återgivas, av länsstyrelsen avgjord genom utslag den 8 mars 1929. Utslaget innehöll, att länsstyrelsen — med hänsyn såväl till av de väghållningsskyldiga å vägstämman fattat beslut att, med ändring av vad tidigare beslutits, hemställa att de väghållningsskyldiga icke måtte åläggas att utföra bron och vägföretaget, som ock till vad eljest i målet förekommit med avseende å nyttan för det allmänna vägväsendet av ombyggnad för landsvägstrafik av bron jämte anordnande av tillfartsvägar — icke fann skäl förplikta de väghållningsskyldiga att utföra ifrågakvarande bro och vägföretag.

Sedan besvär hos Kungl. Maj:t anförts över länsstyrelsens beslut, har Kungl. Maj:t genom utslag, givet i regeringsrätten den 25 februari 1930, ej funnit skäl att däri göra ändring.

Efter det att länsstyrelsens nyssnämnda utslag meddelats, gjorde vägstyrelsen i en till Kungl. Maj:t ställd skrift den 18 april 1929 — under åberopande av det förändrade läge, varuti frågan kommit — hemställan att Kungl. Maj:t måtte befria väghållningsdistriktet från skyldigheten att enligt den med järnvägsstyrelsen träffade överenskommelsen övertaga bron i fråga.

Över denna framställning hava infordrade utlåtanden avgivits av järnvägsstyrelsen, chefen för generalstaben, länsstyrelsen i Västernorrlands län, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt arméförvaltningens fortifikations- och civila departement.

Järnvägsstyrelsen har i sitt utlåtande, dagtecknat den 29 april 1929, erinrat, att bibehållandet av gamla Forsmobron för något statens järnvägars ändamål icke krävdes samt att det ursprungligen varit ifrågasatt att till enskild köpare försälja järnöverbyggnaden. Styrelsen har därjämte anført, att styrelsen, därest bron med hänsyn till militära intressen skulle bibehållas, icke kunde tillstyrka att vägdistriktet befriades från skyldighet att övertaga bron med mindre underhållet av densamma bekostades antingen av vägdistriktet eller ock med andra statsmedel än sådana, som belastade statens järnvägar.

Chefen för generalstaben, vars utlåtande avgivits den 14 maj 1929, har på närmare angivna skäl förklarat sig avstyrka varje förslag, som avsåge eller resulterade i ett nedtagande av den gamla järnvägsbron vid Forsmo eller ett minskande av dennas användbarhet såsom reserv för den nya järnvägsbron, intill dess att genom anskaffande av provisorisk bromateriel effektiva åtgärder vidtagits för ett hastigt återställande av åtminstone järnvägsbron över Ångermanälven. På grund härav har chefen för generalstaben hemställt att, därest vägstyrelsens ansökning bifölles, bron måtte underhållas genom kronans försorg.

Länsstyrelsen har i utlåtande den 19 oktober 1929 — under förutsättning att de över länsstyrelsens utslag den 8 mars 1929 anförda besvären i enlighet med vad länsstyrelsen hemställt lämnades utan bifall — funnit det icke skäligen kunna påfordras, att de väghållningsskyldiga skulle fullgöra sina åtaganden enligt ifrågakvarande överenskommelse. Länsstyrelsen har sålunda tillstyrkt bifall till vägstyrelsens framställning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vars utlåtande avgivits den 27 mars 1930 och alltså efter det Kungl. Maj:ts utslag i besvärsmålet fallit, har med hänsyn till detta utslag ansett sig böra i likhet med länsstyrelsen tillstyrka bifall till vägstyrelsens hemställan.

Sedan *järnvägsstyrelsen* anbefallts verkställa utredning angående storleken av de årligen eller periodvis återkommande kostnaderna för erforderligt underhåll av bron vid dess bibehållande enbart såsom reservförbindelse för järnvägsändamål, har styrelsen i utlåtande den 7 juni 1930 meddelat, att istandsättandet av bron i och för användning för järnvägsändamål beräknades kosta omkring 30,000 kronor samt att de för framtiden periodvis återkommande kostnaderna för motsvarande underhåll beräknades utgöra, för år räknat, 2,750 kronor.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava i utlåtande den 28 oktober 1930 i likhet med chefen för generalstaben avstyrkt, att den gamla järnvägsbron vid Forsmo slopades. Därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl bifalla vägstyrelsens framställning, borde därför bron för framtiden av järnvägsstyrelsen underhållas såsom reserv för den nya järnvägsbron. Kostnaderna härför, av styrelsen beräknade till 2,750 kronor årligen, syntes kunna bestridas av lantförsvarets anslag till extra utgifter. Såsom villkor för väghållningsdistriktets befrielse från dess åtagande i överenskommelsen med järnvägsstyrelsen syntes böra uppställas, att distriktet innan kontraktet hävdades ombesörjde det underhåll, varom i kontraktet överenskommits men som syntes icke hava vederbörligen utförts av distriktet.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, grundades den mellan väghållningsdistriktet och järnvägsstyrelsen träffade överenskommelsen angående överlåtande på vägdistriktet av den gamla järnvägsbron över Ångermanälven vid Forsmo på den förutsättningen, att bron skulle komma till användning såsom landsvägsbro. Då på grund av ändrade förhållanden denna förutsättning icke blivit uppfylld, synes det mig icke skäligen kunna från statens sida påfordras, att vägdistriktet skall fullgöra den i överenskommelsen stadgade skyldigheten att bestrida underhåll av bron. Detta gäller enligt min mening underhållet såväl för framtiden som för den tid, vilken förflutit efter överenskommelsens ingående. Jag vill alltså för min del tillstyrka ett tillmötesgående av den i ärendet gjorda framställningen om befrielse från fullgörande av förpliktelseerna enligt överenskommelsen.

Vid ett beslut i enlighet härmed torde bron böra, åtminstone tillsvidare, övertagas av statens järnvägar. Huruvida bron för framtiden bör, med hänsyn till militära intressen, bibehållas såsom reserv för den nu använda järnvägsbron vid Forsmo, lärer få bli beroende av ytterligare utredning, i samband varmed även frågan om sättet för täckande i sådant fall av kostnaderna för brons istandsättande och framtida underhåll torde böra tagas under överbärande. Därest ifrågakommande undersökning skulle giva vid handen, att bron icke bör av nyss angivna skäl bibehållas, lärer det ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om brons borttagande och försäljning. Ehuru

enligt inhämtade upplysningar bron befinner sig i sådant skick, att ett istandsättande av densamma, därest den skall bibehållas, icke länge kan uppskjutas, lärer dock under den kortare tid, som kan erfordras för nyssnämnda utredning, kunna anstå med vidtagande av underhållsåtgärder.

Enär frågan om brons överlåtande på vägdistriktet på sin tid avgjorts under medverkan av riksdagen, synes även nu förevarande spörsmål lämpligen böra hänskjutas till riksdagens prövning.

Med stöd av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Sollefteå tingslags väghållningsdistrikt må befrias från de förpliktelser, som åvila distriktet enligt oförmälda, mellan distriktet och järnvägsstyrelsen den 26 januari och den 9 februari 1924 träffade överenskommelse angående överlåtelse av gamla järnvägsbron över Ångermanälven vid Forsmo, under förutsättning att distriktet till statens järnvägar avstår den rätt till bron jämte mark för tillfartsvägar, som distriktet enligt berörda överenskommelse äger.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.
